

Aile içi şiddet ve istismar

Doç. Dr. Sadık TOPRAK
İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fak. Adli Tıp AD
sadiktoprak@gmail.com sadiktoprak.com

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Fiziksel Şiddet

- Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin korkutma, sindirme veya ceza aracı olarak kullanılmasıdır

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Şiddet Sınıflandırması

1. Fiziksel şiddet
2. Cinsel şiddet
3. Duygusal istismar
4. İhmal
5. Ekonomik istismar

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Cinsel Şiddet

- Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılması olarak tanımlanabilir.
- Eşin istemediği halde ilişkiye zorlanması,
- Cinsel organlarına zarar verilmesi,
- Başkaları ile ilişkiye girmeye mecbur edilmesi,
- Cinsel içerikli mesajlar atılması,
- İşyerinde cinsel içerikli sözlü saldırılar gibi bir çok örneği vardır.

Şiddet Kavramı

- Dünya Sağlık Örgütü:
'sahip olunan fiziksel güç ya da kudretin, tehdit yoluyla ya da doğrudan kendine, bir başka insana, bir gruba ya da topluma karşı yaralanma, fizyolojik hasar, gelişme bozukluğu ya da gerilikle sonuçlanacak ya da sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde uygulanması'

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Ekonomik Şiddet

- Sahip olunan ekonomik kaynakların veya paranın, kişi üzerinde, tehdit veya yaptırım aracı olarak istikrarlı bir şekilde kullanılmasıdır.
- Partnerin çalışmasına veya iş yaşantısında ilerlemesine engel olmak,
- Para vermemek veya kısıtlı şekilde para vermek,
- Ailenin tasarrufları gelir ve giderler hususunda bilgi vermemek,
- Aileyi ilgilendiren ekonomik konularda tek başına karar almak,
- Çalışmayı reddedip partnerin gelirini harcamak

Duygusal şiddet

• Sözel Şiddet

Kullanılan söz ve takınılan davranışların, muhatabı düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır.

• Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet, duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır.

Türk Ceza Kanunu'da Aile İçi Şiddet ve Mağdurun Korunması 1

- Kasten öldürme suçu
- Yaralama eylemi
- Eziyet eylemi
- Cinsel dokunulmazlığın ihlali
- Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma
- Kötü Muamele Suçu

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Aile içi şiddetle ilgili yasal düzenlemeler

• Anayasa' nın 10. maddesi:

“ Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.”

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Femicide

- Kadının, kadın olduğu için öldürülmesidir.

• Anayasa' nın 41. maddesi

“ Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasındaki eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.”

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Kadına yönelik şiddete adli tıp yaklaşımı

- Anamnez
- Ayrıntılı muayene
- Belgeleme
- Tetikler (radyoloji gibi)
- Konsültasyon (Psikiyatri ...)
- Yasal prosedürler (İhbar zorunluluğu)
- Raporlama

Sarsılmış (sallanmış) bebek sendromu

- Sarsma (sallama) çok küçük bebeklere uygulanan yaygın bir istismar şeklidir. Sarsılmış bebeklerin büyük kısmı 9 ay altındaki çocuklardır. Bu tür istismarların faileri çoğunlukla erkeklerdir.
- Burada yetişkin, özellikle bebeğin ağlamasından rahatsız olur ve koltuk altlarından tuttuğu bebeği kuvvetlice sallar. Bebeklerin çok hızlı sarsılmaları; intrakraniyal ve retinal kanamalar, ekstremitelerde ana eklemlerde küçük "Çip" kırıkları ile sonuçlanır. Süt çocuğunda subdural hemoraji ve retinal kanama saptandığı durumlarda bu tanı muhakkak irdelenmelidir.

Fiziksel istismar

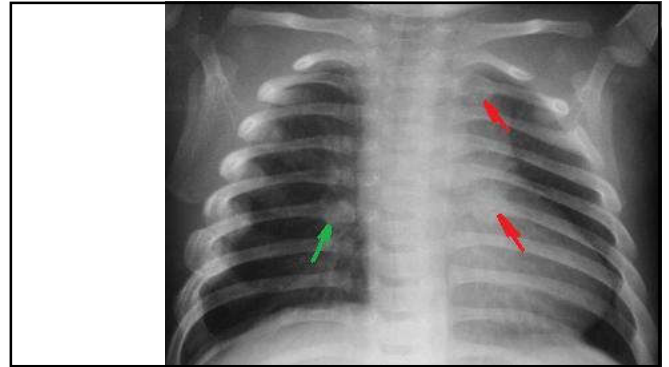
Şüphe uyandıran bulgular

- Hastanın hikâyesi ile tutarsız yaralanma paterni
- Birden fazla aynı tipte yaralanma/birden çok tipte yaralanma
- Çeşitli iyileşme aşamalarındaki yaralanmalar
- Kötü hijyen
- Kemik çıkıntıları dışındaki ekimozlar

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Mevzuat uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sağlık Toprakları'na aittir.

Hırpalanmış çocuk sendromu

- Çocuk istismarı sendromlarının biri de 'Hırpalanmış çocuk' tür. Bu terim, çocuklarda tekrarlayan deri, iskelet ve sinir sistemlerinde yıkıcı hasarların olduğu durumlarda kullanılır.
- Çocuklarda kafa travması, ciddi iç organ yaralanmaları ve farklı yaşlarda (evrelerde) kırıkların varlığı, tekrarlanan eziyetler nedeniyle oluşur. İstismar uygulayan ebeveynler sıklıkla kurban olan çocuğu, meydana gelen kazalar nedeniyle suçlarlar.
- İfadelerinde belirgin tutarsızlıklar vardır. Örneğin bir bebekte meydana gelmiş sefal hematoma açıklarken, bir ebeveyn çocuğun kendi kendine salondaki koltuktan düştüğünü iddia ederken, diğer ebeveyn çocuğun kendi odasındaki yataktan düştüğünü ifade edebilir. Bu nedenle ebeveynlerden öykü alırken, diğerinin ortamda olmaması sağlanmalıdır.
- Diğer yandan, ebeveynlere karşı suçlayıcı bir tavırdan kesinlikle uzak durulması gerekir.

İstismar uygulayan ebeveynlerde görülen bulgular

- Sorunları inkâr ya da çocuğu suçlama
- Çocukları tamamen kötü, değersiz ve külfet olarak görmeleri
- Çocuk için beklenenin altında endişe gösterme

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlişkin Mevzuat uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sağlık Toprakları'na aittir.

Patognomonik bulgular

- Bir cismin tanınabildiği tarzda ekimozlar, örneğin kemer gibi
- Eldiven çorap tarzı yanık
- Subdural hematoma
- Retinal kanamalar
- Kemik kırıkları
- Henüz hareket edemeyecek yaşta çocuklardaki yaralanmalar
- Ağız yaralanması, dil ve dudak frenulum yırtıkları
- Tokat izleri, insan ısırıkları
- Genital bölgede, kalçada ve perinede lokalize yanıklar (özellikle tuvalet eğitimi dönemi)
- Sigara yanıkları
- İki taraflı veya ayna görüntüsü yanıklar

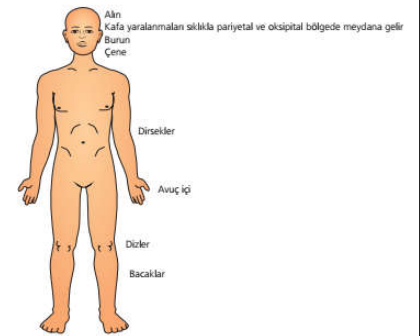
Fiziksel istismar uygulayan ebeveynlerdeki bulgular

- Çelişen, inandırıcı olmayan, çocuğun yaralanmasını açıklamayan, yaralanmayla ilgili tutarsız açıklamalar
- Çocuğu "kötü" veya "negatif" olarak tanımlaması
- Çocuğa karşı sert fiziksel disiplin kullanıldığının belirlenmesi
- Çocukken istismar öyküsü olması
- Hayvan ya da evcil hayvan istismar öyküsü olması

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Menzucat uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sözcük Toprak'a aittir.

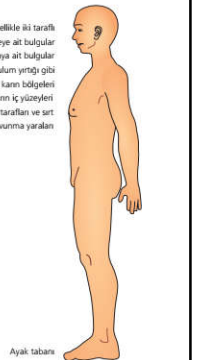

Çocuğun fiziksel istismarın da en sık yaralanan bölgeler

Fiziksel istismar düşünülen çocuklarda muayene bulguları

Rakun gözü, özellikle iki taraflı
Kulaklar, özellikle çift taraflı çekmeye ait bulgular
Yanaklarda tokat atmaya ait bulgular
Ağız içi yaralanmalar-frenulum yertği gibi
Göğüs ve karnı bölgeleri
Kolların iç yüzeyleri
Göğüsün yan tarafları ve sırtı
Ön kol arka yüzde savunma yaralanmaları

Ayak tabanı

CİNSEL İSTİSMAR

- Cinsel istismar ebeveyn ya da bakım veren vb. gibi kişiler tarafından yapılan çocuğun cinsel organlarını okşamak, penetrasyon, ensest ilişki, tecavüz, uygunsuz teşhir, fuhuş veya pornografik malzeme üretimi suretiyle sömürü gibi faaliyetleri içerir.

Duygusal istismar

- Duygusal istismar, çocuğun duygusal gelişimini veya benlik saygısını bozmaya yönelik davranış biçimidir.
- Bu davranışlar; iftira, alay, tehdit ve korkutma, ayrımcılık, red ve fiziksel olmayan diğer düşmanca yaklaşımlar ile çocuğun hareketlerini kısıtlar

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Çocukta cinsel istismar bulguları

1. Normal görünen genital organlar
2. Nonspesifik bulgular: Cinsel istismardan kaynaklanabilen ama aynı zamanda buna bağlı olmadan da görülebilen genital anomaliler
3. Spesifik bulgular: Cinsel istismarı kuvvetle düşündüren bir veya daha fazla bulgunun varlığı; deride ısırma izleri, himenin ve vajinal mukozanın yeni veya iyileşmiş lezyonları ve rektal mukozaya açılan vajinal mukozada laserasyon)
4. Tanımlayıcı bulgular: Semen ve artıklarının varlığının gösterilmesi.

Çocukta duygusal istismar bulgular

- Davranışlarda aşırılıklar, aşırı derecede memnuniyetsiz veya uyumlu, aşırı pasif veya saldırgan olma
- Uygunsuz davranışlar, örneğin diğer çocuklara ebeveynlik gibi ya da duvara kafa vurma benzeri davranışlar
- Fiziksel ve duygusal gelişiminde gecikme
- İntihar teşebbüsü
- Ebeveyn eksikliği öyküsü

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Çocukta cinsel istismar bulgular

- Kâbuslar ve altını ıslatma gözlenir
- Ani iştah değişimleri görülür
- Tuhaf, karmaşık, beklenmedik cinsel eğilim veya davranışlar sergiler
- Özellikle 14 yaşın altında, hamile olarak veya cinsel yolla bulaşan hastalıklarla gelir
- Evden kaçma görülür
- Etrafındaki yabancılara ve yetişkinlere çok çabuk bağlanırlar

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

Duygusal istismar uygulayan ebeveyn veya bakıcılardaki bulgular

- Sürekli çocuğu suçlar, küçümser, azarlar
- Çocuğu umursamaz, çocuğun problemleriyle ilgilenmeyi kabul etmez
- Açıkça çocuğu reddeder

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kısmen ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayımlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında Fikir ve Sanat Eserlerine İlgilin Mevzuatı uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün maddi ve manevi tüm telif hakları Sadık Toprak'a aittir.

İhmal

1. Fiziksel: Örnek; gerekli yiyecek, barınma ya da uygun gözetimi sağlamamak.
2. Tıbbi: Örnek; gerekli tıbbi ya da ruhsal tedaviyi sağlamamak.
3. Eğitim: Örnek; özel eğitime ihtiyaç duyan bir çocuğu, ya da normal bir çocuğu eğitmede başarısızlık.
4. Duygusal: Örnek; bir çocuğun duygusal ihtiyaçlarına karşı dikkatsizlik, psikolojik destek sağlamada başarısızlık ya da çocuğun alkol veya diğer ilaçların kullanımına müsait olması

Yaşlı istismarı ve ihmali

- Yaşlı istismarı
- Güven beklentisi olan herhangi bir ilişkide yaşlıya zarar veren veya strese sokan tek ya da tekrarlayan uygunsuz davranışlarda bulunulması,
- ihmali
- yaşlının sosyal, fiziksel, duygusal ihtiyaçlarını karşılamada bilinçli veya bilinçsiz yetersizliktir

Çocukta ihmal bulguları

- Sıklıkla okul devamsızlığı vardır
- Yiyecek, para çalar ya da dilenir
- Aşı, gözlük gibi medikal ya da dış bakımında yetersizlik vardır
- Sürekli kirli ve aşırı derecede kokar
- Hava durumuna uygun olmayan giyim mevcuttur

Bu sunumda yer alan yazı, fotoğraf ve sair içerikleri, bireysel kullanım dışında izin alınmadan kopya ya da tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlaması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yazıya aykırı davranışlar hakkında BİRER VE SAĞAT EDİTİMİNE İHTİSAS MENSAHATİ YERİNCE YASAL İYİLEM YAPILACAKTIR. ÜÇÜNCÜNÜ MADDE VE MEVZUAT KURUM KONTROL BAKANLIĞI SAĞLIK TOPLUKU ARTIR.

Yaşlı Bireye Ait Özellikler

- Bağımlılık ve yetersizlik hali (sağlık sorunları, ekonomik nedenler vb),
- Kalabalık aile ortamı içerisinde yaşaması, statü ve güç kaybına uğraması,
- Dul veya boşanmış olması,
- Yalnız yaşaması ve izole olması,
- Cazip maddi kaynağının olması,
- Mental yetersizliğinin ve özürüllülüğünün olması,
- İleri yaşlarda (70-75 ve üzeri) olmasıdır.

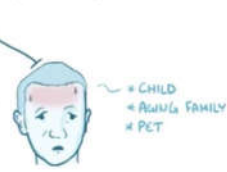
FACTITIOUS DISORDER IMPOSED ON ANOTHER (MUNCHAUSEN SYNDROME BY PROXY)

MOTIVATION

- VICARIOUSLY EXPERIENCE "SICK ROLE"

(OFTEN)
FALSELY PRESENTED AS
ILL, IMPAIRED, or INJURED

İstismarcıya Ait Özellikler

- Üstlendiği bakım rolünü benimsememesi ve zorunlu yapması,
- Bakım verdiği kişiyle zıt olması ve kırıncı roller üstlenmesi,
- Kişilik problemleri (düşük benlik saygısı, düşünce ve davranışlarının kontrol edememe),
- Parasal ve tıbbi problem, evlilik çatışması, işsizlik gibi dış stresörler,
- Madde bağımlısı olması,
- Şiddet ve istismarı çözüm olarak algılamasıdır.

Yaşlı istismarında anamnez

- Herhangi bir birey size zarar veriyor mu?
- İziniz olmadan herhangi bir birey size dokunuyor mu?
- İstemediğiniz bir şeyi yapmak için zorlama yaşıyor musunuz?
- Sizin izniniz olmadan size ait birey alınıyor mu/alındı mı?
- Size açıklama yapılmadan ya da anlamadığınız bir evrak imzalatıldı mı?
- Evde yalnız kalmaktan korkuyor musunuz?
- Kendinizi yalnız/ihmal edilmiş hissediyor musunuz?
- Herhangi bir konuda yardıma gereksinim olduğunda bunu alabiliyor musunuz?

Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi, çocukların cinsel istismarında hekim tarafından yanıtlanmaz? (2013 İlkbahar TUS)

- A) Cinsel istismarın derecesi
- B) İstismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı tarafından yapıldığı
- C) Çocuğa cebir ve şiddet uygulanıp uygulanmadığı
- D) Beden ve ruh sağlığının bozulup bozulmadığı
- E) Çocuğun yaşı

Gerekli incelemeler

- Anamnez
- Ayrıntılı muayene
- Belgeleme
- Tetkikler (radyoloji gibi)
- Konsültasyon (Psikiyatri, Kadın –doğum gibi)
- Yasal prosedürler (İhbar zorunluluğu gibi)
- Raporlama

On aylık bir erkek bebek, sağ kolunu kaldıramaması nedeniyle getiriliyor. Fizik muayenesinde sadece sağ kolda hassasiyet tespit ediliyor. Laboratuvar incelemesinde tam kan sayımı ve biyokimyasal incelemeler normal bulunuyor. Radyolojik incelemesinde sağ ve sol kolda farklı dönemlere ait kırıklar gözleniyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir? (2017 Sonbahar TUS)

- A) Çocuk istismarı
- B) Raşitizm
- C) Lösemi
- D) Osteogenezis imperfekta
- E) Kemik tümörü

Senior Scams ARE Elder Abuse

- Unexpected calls or emails that claim to be from the government or a utility demanding payment
- Emails or calls that say you've won a prize or gift but must pay a fee to receive it
- Requests with unusual means to submit payment, such as pre-paid gift cards or wiring money
- Requests for bank account or credit card numbers
- Pressure to act immediately or resistance when you ask for additional information.

• Kaynaklar

- Sirini, Başamakta Adli Tıp. Ed: Kıs S, ve Çın M. Bölüm: Güncel Durumu ile Hukuki ve Tıbbi Açılardan Otopsi Süreci. SF 140-157. İstanbul Tıp Odası Yayınları. 2010. ISBN: 978-605-5887-33-1.
- Hincliffe, J. (2011). Forensic odontology, part 5. Child abuse issues. BDJ, 210, 423-428.
- YEŞİL, Pinar, Sultan TAŞCI, and Gürsel ÖZTUNÇ. "Yaşlı istismarı ve ihmali." Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 6.2 (2016): 128-134.
- Mahmut Aydın, Sunay Yavuz, Yıldray Zeyneloğlu. Adli Tıp Stajı Ders Notları. Manisa 2005
- Mustafa Talip Şener, Çağrı Kara. Adli tıbbin güncel gelişmeleri ve gelecekteki yeri. Genel Tıp Derg 2014;24(EK 2):58-61
- YÜCEK, Ahmet, and Mahmut Ali Karahan. "Beşin ölümü tenos ve sem dejenerasyonu." Haran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 12.2 (2015): 329-331.
- Clinical forensic medicine : a physician's guide / edited by Margaret M.Stark. -- 2nd ed. Rev. ed. of: A physician's guide to clinical forensic medicine. c2000.
- www.forensicmed.co.uk
- https://www.acifcallsanlari.com
- Simoni, Francesco, Leonardo Ciccone, and Lorenzo Desinan. "Accidental death in a jack-knife position." F Forensic Science International: Reports 1 (2019): 100048.
- Nourma, Y. et al. "Accidental hanging among children and adults: A report of two cases and review of the literature." Egyptian Journal of Forensic Sciences 6.3 (2018): 310-314.
- Akın, Merve. "Aile içi şiddet." İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 71.1 (2013): 27-41.
- Kim, Eun Na, Jae-Yoon Shim, and Chong-Jai Kim. "Wharton Jelly Hair in a Case of Umbilical Cord Stricture and Fetal Death." Journal of pathology and translational medicine 5.3.2 (2019): 145.
- Ersoy, Nermis, Merve ÖZCAN Şenel, and Rahime Aydın Er. "Acil tıp'ta aydınlatılmı olanım." Ulus Travma Acil Cerrahi Derg 16.1 (2010): 1-8.
- Sang, Eun Sit, and Sang-Han Lee. "Significance of Knife Tip Injuries as Hesitation Marks." Korean Journal of Legal Medicine 43.1 (2019): 7-15.